

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca
Facultatea De Științe Politice, Administrative și ale Comunicării
Școala Doctorală de Administrație Și Politici Publice

TEZĂ DE DOCTORAT

Rezumat

Coordonator științific:

Conf. Univ. Dr. Viorel-Ion Stănică

Doctorand:

Ioana-Gabriela Olaru (căsătorită Bulău-Olaru)

Cluj-Napoca

2024

Avantaj competitiv în mediul rural din România

Coordonator științific:

Conf. Univ. Dr. Viorel Ion-Stănică

Doctorand:

Ioana-Gabriela Olaru (căsătorită Bulău-Olaru)

Cluj-Napoca

2024

Cuprins

Cuprinsul tabelelor

Cuprinsul figurilor

Listă abrevieri:

Introducere

Obiectivele cercetării:

Scurtă prezentare a contextului și enunțării problemei

Literatura de specialitate

Capitolul 1. Competitivitatea și avantajul competitiv.

1.1 Competitivitatea

1.2 Avantajul competitiv

1.2.1 Teorii ale avantajului competitiv

Capitolul 2: Măsurarea și identificarea avantajului competitiv,

2.1 Nivelul național

2.2 Nivelul regional

2.3 Nivelul local

Capitolul 3: Posibile surse de avantaj competitiv în spațiul rural

3.1 Surse ale avantajului competitiv

3.1.1 Asociativitatea (Grupurile de acțiune locală, Zonele Metropolitane)

3.1.2 Clusterelor

3.1.3 Strategiile de dezvoltare locală

3.1.4 Clasa creativă

3.1.5 Turismul

3.1.6 Economia

3.1.7 Demografia

3.2 Spațiul rural

Capitolul 4: Metodologia de cercetare

4.1 Designul cercetării

4.1.1 Stabilirea cadrului teoretic - definiția avantajului competitiv

4.1.2 Selectarea dimensiunilor și variabilelor

4.1.3 Imputarea datelor lipsă

4.1.4 Construirea indicelui compozit - etape

4.1.5 Analiza bivariată – aspecte teoretice

4.2 Descrierea eșantionului de comunități analizate

4.3 Limitele cercetării

Capitolul 5: Partea practică – Avantajul competitiv în mediul rural din România.

5.1 Caracteristici socio-demografice și economice ale ruralului din regiunea Nord-Vest

5.2 Rezultate Indicele Compozit pentru avantajul competitiv

5.2.1 Analiza descriptivă la nivelul indicelui compozit și la nivelul celor trei metode de agregare

5.2.2 Analiza de influență pentru cele trei metode de agregare

5.3 Analiza bivariată

Capitolul 6: Concluzii și recomandări

6.1 Contribuții

6.2 Studii viitoare

Bibliografie

Articole

Cărți

Legi

Surse web

Anexe

Anexa 1: Coduri CAEN utilizate pentru calcularea concentrației clasei creative:

Anexa 2: Comune membre Gal și Zona metropolitană în anul 2022

Anexa 3: Rang și accesibilitate comune

Anexa 4: Situația comunelor conform AMPI

Capitolul 1

Capitolul unu începe cu o prezentare a principalilor termeni care fac obiectul studiului de față. Astfel, a fost analizat pentru început conceptul de competitivitate. Astfel, au fost prezentate o serie de definiții ale competitivității, dar și competitivitatea regională, urmând ca în final să poată fi definit acest concept. Luând în considerare toate definițiile competitivității, lucrarea de față definește competitivitatea drept abilitatea unei organizații, publice sau private, de a putea identifica și utiliza avantajul competitiv pentru a se diferenția de competitori și a aduce plus valoare organizației. Raportându-ne la competitivitatea unei comune, aceasta se referă la abilitatea acesteia de a asigura locuitorilor o calitate a vieții crescută, prin îmbunătățirea unor indicatorilor specifici conceptului.

Competitivitatea este un concept care necesită cercetat deoarece are un efect pozitiv, pe termen lung, asupra creșterii economice (Charles și Zegarra, 2014, p. 5371), fiind un element important în economia națională (Lall, 2001, p. 1502), însă poate avea și un efect negativ, deoarece indicii care măsoară competitivitatea includ și aspecte ce țin de gradul de corupție de la nivelul instituțiilor. Prin urmare, cu cât o țară este mai coruptă, cu atât tinde să aibă o competitivitate mai scăzută și să se îndatoreze mai mult (Podobnik, 2012, p. 1), de aceea este nevoie de o definire clară a competitivității și de o măsurare cât mai apropiată de profilul organizației și de situația reală de la nivelul acesteia.

Ulterior, a fost prezentat conceptul de avantaj competitiv, din diferite perspective: economică, performanță, management strategic, resurse, urmând ca în final să fie prezentate sursele avantajului competitiv. Avantajul competitiv a fost prezentat nu doar la nivelul organizațiilor private, cât și al celor publice, urmând ca în final să fie prezentat avantajul competitiv de la nivelul regional. Se consideră că regiunile dețin avantaje competitive atunci când dețin caracteristici superioare ce țin de tehnologie, infrastructură, administrație sau social, deoarece acestea nu sunt deținute de firmele existente, ci de comunitatea respectivă și susțin prosperitatea și productivitatea comunei, inclusiv a firmelor (Thompson și Ward, 2005, p. 14). Productivitatea la nivelul comunelor poate fi generată și de resursa umană educată, de persoanele cu nivel ridicat de calificare, deoarece acestea susțin afacerile în mediul rural.

La nivelul comunelor pot exista surse importante de avantaj competitiv neidentificate sau neconștientizate, care pot ajuta la promovarea acestora, la diversificarea activităților economice,

dar și la alte acțiuni, al căror impact este unul pozitiv asupra calității vieții locuitorilor (Lynch, 2009, p. 151).

De asemenea, a fost făcută distincția între avantajul competitiv și cel comparativ, deoarece de cele mai multe ori acestea sunt confundate. Avantajul comparativ este considerat un dat, o caracteristică pe care o deține fiecare organizație sau teritoriu, de a furniza un produs sau un serviciu la un cost mai scăzut față de a altor țări, iar dacă această caracteristică sau abilitate este utilizată la capacitate maximă ea se poate transforma în avantaj competitiv (Algieri et al., 2018, p. 42). Avantajul comparativ poate fi definit prin raportarea la existența unor resurse (resursa umană, resurse fizice, cunoștințe, resurse naturale, istorice, culturale sau infrastructură (Cracolici, Nijkamp și Rietveld, 2006, apud Barbe et al., 2016, p. 167), iar avantajul competitiv se referă la abilitatea de a utiliza eficient acele resurse (Crouch și Ritchie, 1999, p. 143). Din punctul nostru de vedere avantajul comparativ se referă la acele caracteristici care sunt considerate drept un "dat", unde oamenii nu au un aport în determinarea acestuia. Diferența dintre avantajul competitiv și cel comparativ constă în faptul că cel dintâi pune accentul pe furnizarea unor servicii sau bunuri, de o mai mare valoare față de a celorlalți, pe când cel comparativ urmărește doar prețul cel mai scăzut, acesta din urmă fiind dat de caracteristici care nu țin neapărat de activitatea oamenilor (resurse, localizare). Putem concluziona că ambele tipuri de avantaje susțin competitivitatea unei organizații, și ele trebuie să fie privite în ansamblu și nu separat, deoarece avantajul comparativ susține formarea avantajului competitiv în anumite situații.

Următoarea secțiune a acestui capitol a inclus prezentarea teoriilor care fac referire la avantajul competitiv. În urma analizei acestor teorii s-a constatat că în general abordările mai tradiționale raportează competitivitatea și avantajul competitiv doar la partea economică, pe când cele mai moderne includ și alți factori de referință, pe lângă cei economici. În urma analizei literaturii de specialitate referitoare la competitivitate putem conchide faptul că aceasta este văzută drept capacitatea unei organizații de a concura eficient și de a-și menține o poziție fruntașă în raport cu alte organizații, raportându-se în cea mai mare parte la productivitate și prosperitate, acestea fiind generate de avantajul competitiv de la nivelul organizației. Avantajul competitiv pe de altă parte reprezintă un concept mai specific, axându-se pe caracteristicile deținute de organizație, care sunt greu sau imposibil de imitat ori de înlocuit. Considerăm că cele două concepte sunt categoric diferite, dar interdependente, competitivitatea neputând exista fără

avantajul competitiv, iar avantajul competitiv fără a fi conștientizat și identificat nu ar putea susține competitivitatea. Avantajul competitiv este cel care susține competitivitatea, iar competitivitatea este realizată prin întărirea și utilizarea avantajului competitiv.

Capitolul 2

Acest capitol oferă o sinteză a principalelor studii și rapoarte care abordează și evaluează competitivitatea și avantajul competitiv, acestea fiind prezentate pe trei niveluri (național, regional și local). Identificarea și analizarea acestor studii au fundamentat dezvoltarea secțiunii practice a acestei lucrări, deoarece această etapă include exemple concrete legate de măsurarea celor două concepte.

Măsurarea avantajului competitiv a fost adesea un subiect sensibil, din cauza faptului că acesta a fost operaționalizat fie doar în raport cu performanța (O'Shannassy, 2008, p. 175; Sigalas și Economou, 2013, pp. 61-62), fie doar prin implementarea unei strategii care aduce plus valoare unei organizații și nu este implementată în același timp și de concurență (Barney, 1991, apud O'Shannassy, 2008, p. 169) sau doar în raport cu aspectele economice (Czaplicka-Kolarz et al., 2020, p. 68). Mai mult, s-a constatat faptul că deși există o serie de factori care determină avantajul competitiv (așa cum am văzut în capitolul anterior), nu există o definiție clară, universală, consacrată a acestui concept (Ma, 2000; Foss și Knudsen, 2003; Rumelt, 2003; O'Shannassy, 2008, apud Sigalas și Economu, 2013, p. 63).

La nivelul național a fost analizat un instrument creat de World Economic Forum care măsoară măsoară competitivitatea națională raportându-se atât la analiza datelor oficiale, cât și la surprinderea opiniei cetățenilor. A fost analizat și indicele IMD care se bazează pe clasificările țărilor cu privire la abilitatea acestora de a susține și de a crea un mediu propice pentru competitivitatea întreprinderilor. Indicele are la bază patru mari factori: performanța economică; eficiența instituțiilor publice; eficiența sectorului de afaceri și infrastructură. Fiecare dintre acești factori este compus din 5 subfactori, iar fiecare subfactor conține la rândul său un anumit număr de criterii analizate. Pentru fiecare subfactor, indiferent de numărul de criterii din care este format există aceeași pondere din total (5%), urmând ca la final să fie făcută agregarea rezultatelor tuturor celor 20 de subfactori pentru a putea permite realizarea clasamentului general (IMD- International Institute for Management Development, 2022, p. 34).

La nivel regional a fost analizată măsurarea competitivității de la nivelul regional din China raportându-se la o serie de indicatori precum: capitalul uman, clustere, sectorul de afaceri, suportul venit din partea mediului public, inovație, atractivitatea investitorilor, infrastructura, localizarea geografică, capital social și instituții (Vuković și Wei, 2010, p. 112). Ulterior a fost analizată o lucrare care include mai mulți indici precum: Indicele de competitivitate din Marea Britanie; Indicele de competitivitate european; Indicele de competitivitate mondială a cunoașterii; Indicele BISW german; Indicele de competitivitate a statului; Indicele de ranking german; Indicele de competitivitatea provincială din Vietnam și indicele german al viitorului) Bristow a observat faptul că există o serie de variabile care sunt analizate, precum: performanța economică; ocuparea forței de muncă sau șomajul; costul forței de muncă; productivitatea; angajații calificați; capacitatea de inovare; calitatea forței de muncă; calitatea instituțiilor; stabilitatea politică și socială; administrația publică (rata de angajare în sistemul public); birocrația; fiscalitatea; infrastructura rutieră; informații și comunicații; antreprenoriatul; capitalul financiar; cererea și puterea de cumpărare; sărăcie și inegalitate; inflația; sănătatea; ecologia; calitatea vieții; corupția; criminalitatea; atitudinile și valorile în general; creșterea populației (Bristow, 2010, pp. 81-83). De asemenea, a fost analizat indicele regional de competitivitate prin raportarea la următorii indicatori: cadrul instituțional; infrastructură; macroeconomie; sănătate; educație; piața muncii; piața financiară; nivelul tehnologic; diversitatea mediului de afaceri; inovația; resurse naturale; acești indicatori fiind formați la rândul lor din indicatori măsurabili (Benzaquen et al., 2010, p. 72). Indexul Regional al Competitivității 2.0 utilizat la nivelul regiunilor din țările Uniunii Europene este format din 3 indicatori: de bază, eficiență și inovare, fiecare fiind format din mai mult sub-indicatori, care la rândul lor sunt formați din indicatori măsurabili, precum: instituții; stabilitate macroeconomică; infrastructură; sănătate; educație; formare profesională continuă; eficiența pieței muncii; dimensiunea pieței; tehnologie; afaceri sofisticate și inovație (Dijkstra et al., 2023, p. 8). Competitivitatea a fost măsurată prin raportarea la resursele și capacitățile pe care le deține o regiune și duc la creșterea bunăstării populației. Indicatorii luați în considerare au fost grupați în cinci categorii și anume: guvern și instituții; dezvoltare economică; infrastructura; capitalul uman și eficiența întreprinderilor (Benzaquen et al., 2010, p. 67; Huggins și Clifton, 2011, p. 1344). Capacitățile sunt definite și prin raportarea la inovare, educație, instituții, capital social și ecologie (Aiginger et al., 2013, apud Aiginger și Firgo, 2017, p. 158) și se referă la competențe sau mai bine spus la abilitatea organizației de a

desfășura o activitate internă într-un mod potrivit (Thompson et al., 2018, p. 88). Mai mult, acestea se dezvoltă pe baza resurselor organizației și sunt transpuse în resursa umană sau în procesele organizaționale (Thompson et al., 2018, p. 88).

La nivelul local a fost analizat un indice de măsurare al competitivității folosit în subregiunile din Finlanda pentru a le determina avantajul competitiv, iar ulterior pentru a crea un indicator de competitivitate, furnizează rezultate cât mai relevante cu privire la acest aspect. Acest indice este format din 16 variabile comasate în 4 dimensiuni: capitalul uman, inovația, aglomerarea și accesibilitatea, iar pentru fiecare din cele patru variabile creează un ansamblu de indicatori măsurabili. În cazul măsurării competitivității la nivelul orașelor engleze, autorii au pornit de la identificare relației dintre active (indicatorii mășurați) și rezultate. Indicatorii selectați (activele) au fost grupați în categorii mai mari precum: mediul economic; mediul politic sau instituțional; mediul fizic și mediul social (Deas și Giordano, 2001, pp. 1416-1419), însă identificarea variabilelor măsurabile din punctul nostru de vedere este mult prea îngustă, autorii limitându-se la un număr restrâns de variabile raportându-se în mare parte la vârsta locuitorilor, la salariații din domeniul public, la fondurile europene, la densitatea drumurilor, la procentul de prezență la vot sau la prețurile locuințelor (Deas și Giordano, 2001, p. 1417). Aceștia au testat instrumentul doar prin corelații și regresii. Un element interesant în construirea acestui indice este prezența la vot, care a fost văzută drept o implicare civică a locuitorilor, arătând astfel un angajament civic crescut la nivelul orașelor, acesta putând fi o sursă de avantaj competitiv.

Jiang și Shen au dezvoltat un indice de măsurare a competitivității la nivelul orașelor, pentru a putea integra cât mai mulți indicatori măsurabili, care determină competitivitatea orașelor, trecând peste bariera de a asocia competitivitatea doar cu creșterea economică, raportându-se la trei mari dimensiuni: economică, socială și de mediu (Jiang și Shen, 2010, p. 309).

Un alt indice folosit în măsurarea competitivității orașelor și municipiilor din Filipine are în vedere cinci indicatori cheie și anume: *dinamica economiei* (mărimea economiei locale, creșterea economiei locale, capacitatea de a genera locuri de muncă, costul legat de trai, costul pentru dezvoltarea de afaceri, dependența financiară, productivitatea și prezența afacerilor și a organizațiilor profesionale), *eficiența guvernământului* (capacitatea serviciilor de sănătate, capacitatea școlilor, securitatea, eficiența înregistrării afacerilor, respectarea anumitor standarde impuse, prezența unității de promovare a investițiilor, respectarea directivelor naționale pentru

unitățile administrativ teritoriale, colectarea impozitului pe venit ale acestora, protecția socială), *infrastructura* (starea rețelelor de drumuri, distanța față de oraș, disponibilitatea resurselor de bază, investițiile anuale în infrastructură, conectarea la tehnologie și informație, numărul de mijloacelor de transport în comun, infrastructura de sănătate, infrastructura de educație, numărul de bancomate), *reziliența* (planul de utilizare a terenurilor, planul de reducere a riscului de dezastre, instruire anuală în caz de catastrofe, sistemul de avertizare timpurie, evaluări locale ale riscului, infrastructura de urgență, utilități, numărul de angajați, sistemul sanitar) și *inovarea* (planuri pentru tehnologia informației, finanțarea inovării, utilizarea inovării, capacitatea rețelei de internet, disponibilitatea serviciilor de internet de bază, tehnologie nouă) (Guvernul Național Filipine, 2023).

Avantajul competitiv, din perspectiva altor autori, se bazează pe capacitatea comunităților de a concura în vaste moduri cu privire la cota de piață, la capital sau la muncitori (Markey et al., 2006, p. 25). Alții sunt de părere că avantajul competitiv de la nivelul regional și urban este mult mai cuprinzător, conținând atât factori tradiționali utilizați în producție, infrastructură și locație, cât și factori economici, care influențează calitatea vieții și posibilitățile din mediu urban sau regional (Malecki, 2004, p. 1108). Așa cum se poate remarca, ambele concepte (competitivitatea și avantajul competitiv), chiar dacă sunt tratate uneori diferit în literatura de specialitate (indicatorii analizați au măsurat competitivitatea), ele sunt măsurate și identificate având la bază indicatori similari. Majoritatea indicilor creați au rolul de a servi drept documente oficiale la nivelul țărilor, prin care se promovează avantajele competitive pe care acestea le dețin, prin care se realizează diferite clasificări, prin care se emit o serie de comparații, toate având rolul de a ajuta unitatea analizată să se dezvolte și mai mult, să devină și mai prosperă, și mai competitivă.

Astfel, pe baza acestui capitol am reușit să identificăm, în concordanță cu literatura de specialitate, factorii determinanți ai avantajului competitiv și rolul determinant pe care aceștia îl au în dezvoltarea sa.

Capitolul 3

Capitolul trei prezintă o serie de posibile surse de avantaj competitiv în mediul rural, cum ar fi asociativitatea, clusterelor, strategiile de dezvoltare locală, clasa creativă, turismul și economia. Aceste surse au fost analizate și dezvoltate în contextul specific spațiului rural, pentru a oferi o înțelegere mai profundă a conceptului de avantajului competitiv în mediul rural.

Adesea, statul nu poate să acopere toate nevoile locuitorilor, astfel este necesară susținerea activităților acestora de către un alt sector, pe lângă cel privat și anume sectorul non-profit. Acest sector are la bază cooperarea și colaborarea pentru cauze comunitare sau individuale, care acoperă nevoile oamenilor acolo unde statul nu poate să o facă. Structurile prezentate mai sus reprezintă o formă de colaborare hibridă, care includ atât elemente din spațiul privat, cât și elemente din sectorul non-profit, care vin în ajutorul comunităților locale pentru a le ajuta să își rezolve probleme existente, bineînțeles printr-o colaborare strânsă cu sectorul public.

Asociativitatea este un principiu important în dezvoltare, deoarece fie că aceasta este formală (recunoscută prin lege, cu personalitate juridică) sau informală (stabilită fără a fi recunoscută prin lege) scopul ei constă în dezvoltarea de activități comune între diferiți actori, al căror scop comun constă în îmbunătățirea condițiilor de trai a locuitorilor, respectiv creșterea nivelului de calitate a vieții.

Clusterelor pot fi definite drept „un grup de industrii similare, care creează avantaj competitiv” și se susțin unele pe altele, menținând diversitatea și făcând față la noutăți (Porter, 1990, p. 83); dar pot fi identificate și drept „concentrări geografice de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu” care au rolul de a susține competiția în teritoriu (Porter, 1998, p. 78), dar și care se asociază pe baza elementelor comune (Porter, 2000, p. 16). Perceperea anumitor zone rurale (comune sau comune și orașe) în contextul clusterelor ajută la măsurarea mai eficientă și eficace a avantajului competitiv, deoarece pune accentul pe legăturile care există între acestea (Porter, 2000, p. 18), legături care pot fi transformate în avantaje competitive la nivel microregional. Clusterelor rurale pot fi cele care pun bazele unei dezvoltări armonioase pe baza avantajului competitiv, deoarece odată identificat avantajul competitiv din comune se pot forma diferite clusterelor la nivel local și regional care pot întări colaborarea și cooperarea între comune sau între actorii din comune pentru o dezvoltare armonioasă.

În cazul organizațiilor publice locale se recomandă să se pună accentul pe gândirea strategică și elaborarea de strategii, pentru a putea identifica din timp amenințările pe care spațiul public (de exemplu orașele) le poate avea (aglomerare, prețuri ridicate, lipsa spațiilor de calitate) și care pot duce la migrarea anumitor grupuri de oameni (în special a clasei creative) din urban către spațiul rural (Huggins și Clifton, 2011, p. 1357). Astfel, gândirea strategică ajută nu doar spațiul urban să știe cum să gestioneze viitoarele probleme, dar ajută și spațiul rural să știe cum să gestioneze aspectele legate de prezența unor noi grupuri de oameni. Rolul strategiilor trebuie

foarte bine înțeles, deoarece implementarea unei bune strategii este corelată cu câștigul, aceasta punând bazele unei performanțe crescute (Ma, 1999, p. 348). De cele mai multe ori strategia unei organizații poate fi considerată un ghid care conține o serie de informații relevante despre comună, care o ajută pe aceasta să se dezvolte. Extrapolând rolul strategiei la nivelul unei comune, aceasta cuprinde un set de acțiuni viitoare, care trebuie urmate pentru rezolvarea problemelor de la nivel local, bazându-se pe punctele tari pe care le deține comuna, dar și pe resursele de care aceasta dispune, respectiv pe avantajul competitiv al acesteia, toate acestea fiind conștientizate și asumate de către comună (Olaru și Stănică, 2021, p. 243).

Un element de noutate în spațiul rural este dat de prezența clasei creative. Clasa creativă este susținută de diversificarea sectorului economic, iar această diversificare a început să fie prezentă și în spațiul rural, mai ales datorită faptului că agricultura în mediul rural nu mai este un sector economic de bază, la nivel național doar 23% din totalul forței de muncă activând în sectorul agriculturii (Comisia Europeană, 2023). Cu toate acestea, există studii care au analizat prezența clasei creative la nivelul rural, unde este susținută de servicii mai ieftine, dar și de calitatea vieții crescută (Beyers și Lindahl, 1996; Goe, 2002, apud McGranahan și Wojan, 2007, p. 199). Prezența clasei creative la nivel rural s-a demonstrat a fi benefică, susținând dezvoltarea rurală prin munca celor din această categorie, prin dezvoltarea capitalului social la nivel local (Mahon et al., 2018, p. 278), dar mai ales prin relocarea firmelor din spațiul urban în spațiul rural, oferind astfel ruralului un potențial de dezvoltare, respectiv o sursă de avantaj competitiv, dar și o dezvoltare economică la nivelul rural. Pentru a putea avea succes în ceea ce privește dezvoltarea economiei pe baza clasei creative, localitățile trebuie să atragă oameni creativi care susțin și generează inovarea, deoarece de cele mai multe ori această categorie de oameni tinde să fie prezentă doar în anumite orașe sau regiuni, care susțin un mediu social deschis la nou, la diversitate și creativitate (Florida, 2002, apud Huggins și Clifton, 2011, p. 1346).

Dezvoltarea turismului rural poate contribui în mod direct la creșterea calității vieții locuitorilor, prin crearea de noi servicii, prin crearea de noi locuri de muncă, prin diversificarea activităților economice pe plan local, dar și prin promovarea spațiului rural, valorificarea resurselor locale, respectiv prin atragerea de turiști, de noi investitori și noi locuitori pe plan local. Este de preferat însă ca dezvoltarea turismului rural să fie una controlată, care să păstreze valorile comunității locale, care să implice în mod direct atât comunitatea locală, cât și instituțiile locale, dezvoltând relații de colaborare și cooperare între aceștia, pentru a evita o dezvoltare

haotică, în măsură să afecteze în mod negativ comunitatea. Practicarea turismului rural, poate contribui în mod direct la dezvoltarea locală din toate punctele de vedere (economic, social, comunitar), atât timp cât aceasta implică membrii comunității (comunitatea locală, sectorul privat, sectorul public și sectorul non-profit) care conlucrează pentru gestionarea acestui proces, care conștientizează împreună avantajul competitiv al spațiului și care valorifică într-un mod favorabil avantajele de care dispune, atât pentru interesul individual, dar și pentru cel colectiv.

Economia rurală s-a schimbat de-a lungul timpului, mai ales când, de exemplu, în Marea Britanie în anii 1970 a început un nou tip de migrație, contra-urbanizarea (counter-urbanisation) care s-a bazat pe migrația oamenilor din urban în rural, în condițiile în care spațiul rural oferă locuri de muncă, acces la servicii, transport către urban îmbunătățit (Shucksmith, 2012, p. 6), acest fenomen concretizându-se în România mult mai târziu. Atât competitivitatea, cât și avantajul competitiv sunt percepute în raport cu dezvoltarea economică, aceasta ajutând la îndeplinirea obiectivului general al lor, de a crește sau de a îmbunătăți condițiile de trai ale locuitorilor. Ruralul este considerat adesea deficitar în dezvoltarea de noi firme, cu toate că acesta dispune de bogate resurse naturale, culturale, umane și nu numai, care pot fi valorificate și pot ajuta la dezvoltarea spațiului rural. În România, antreprenorii se confruntă cu mari dificultăți în ceea ce privește partea financiară, oportunitățile de finanțare oferite de la nivel european fiind o opțiune pentru aceștia, în vederea atragerii lor și a dezvoltării locale (Burcea, 2012, p. 170). Cu toate acestea, mediul rural a început să se dezvolte din punct de vedere economic, iar această dezvoltare este redată și de partea economică.

Populația reprezintă nucleul principal al oricărei organizări administrativ-teritoriale, deoarece orice așezare care nu este caracterizată de prezența populației este considerată pustie.

Toate instituțiile publice urmăresc un obiectiv comun: îmbunătățirea condițiilor de viață în rândul populației, tocmai de aceea, fără populație nu putem avea avantaje competitive, nu se poate discuta despre competitivitate, dar mai ales, nu am avea instituții publice, deoarece acestea sunt create pentru a ajuta la rezolvarea problemelor oamenilor, de a le asigura servicii la nivel local și de a-i coordona în întreaga lor existență. Toate activitățile care au loc la nivelul unei organizații se realizează de către oameni, prin oameni. Fie că vorbim despre productivitate, fie că vorbim despre sectorul economic, sectorul turistic, sectorul non-profit, toate acestea au în centrul lor resursa umană. Prezența resursei umane la nivel de organizație este principala sursă de avantaj pe care o deține aceasta. Dacă discutăm despre o resursă umană bine pregătită, cu un

nivel educațional crescut, despre un trend migratoriu pozitiv, despre un spor natural pozitiv, atunci putem spune că discutăm și despre o sursă de avantaj competitiv. Fără a fi prezentă resursa umană, avantajul competitiv nu poate fi conștientizat, dezvoltat și valorificat.

În România, în prezent, spațiul rural se confruntă cu mari probleme de depopulare, migrare a locuitorilor, declin demografic, scădere economică, infrastructură deficitară, degradarea și chiar pierderea tradițiilor, scăderea resurselor naturale, nivel scăzut de educație a locuitorilor, productivitate scăzută, servicii publice precare (sănătate, educație, etc.), acces mai dificil la facilitățile din urban și piețele de desfacere. Pe lângă acestea, ruralul se confruntă și cu probleme ce țin de inegalități între genuri și sărăcie (Tandir et al., 2016, p. 63). Spațiul rural prezintă un nivel de dezvoltare mai redus față de cel urban, nu oferă condiții de trai suficiente, are o calitate a vieții scăzută, însă. Cu toate acestea, în una din trei țări membră OECD, regiunile rurale erau cele care aveau cea mai crescută rată de locuri de muncă create, deoarece paradigmele vechi care se bazau pe agricultură au fost înlocuite de noi paradigme care se bazează pe competitivitatea rurală, pe valorificarea resurselor pe care comunitățile rurale le dețin, pe dezvoltarea diferitelor sectoare de activitate (turism, industrie, etc) (OECD, 2006, pp. 12-15).

Capitolul 4

Capitolul patru, dezvoltat pe baza capitolelor anterioare, detaliază metodologia de cercetare utilizată în această lucrare.

Scopul principal al acestei lucrări este de a dezvolta o nouă metodă de măsurare sub forma unui indice compozit care permite identificarea avantajelor competitive sau a potențialelor avantaje competitive de la nivelul unei comune, pe baza unor indicatori măsurabili, care decurg din analiza literaturii de specialitate.

Obiectivele cercetării sunt:

- 1. Dezvoltarea unui indice compozit care să permită identificarea prezenței avantajului competitiv la nivelul comunelor din România.*
- 2. Identificarea celei mai simple metode de dezvoltare a unui indice compozit care să faciliteze comparațiile în timp și să evalueze diferențele niveluri ale prezenței avantajului competitiv.*
- 3. Identificarea relevanței dimensiunilor avantajului competitiv în cadrul instrumentului creat în urma alegerii celei mai potrivite metode de agregare.*

4.1 Evaluarea impactului deținerii unei perspective strategice pe termen lung asupra performanței comunelor în ceea ce privește avantajul competitiv.

4.2 Evaluarea impactului apartenenței la o structură asociativă a comunelor asupra performanței acestora în ceea ce privește avantajul competitiv.

Crearea unui indice compozit ar putea contribui la dezvoltarea comunelor rurale prin relevarea importanței avantajului competitiv, dar și prin conștientizarea avantajelor competitive pe care acestea le dețin, pe baza cărora autoritățile publice locale, sectorul privat, dar și cel neguvernamental pot lua decizii cu privire la proiecte și acțiuni viitoare potrivite și necesare comunității. Pe baza identificării avantajelor competitive, comunele pot pune accent pe promovarea lor, pot dezvolta viitoare parteneriate, toate acestea susținând dezvoltarea locală durabilă, pe baza adoptării unor politici publice adecvate. Dezvoltarea locală trebuie înțeleasă în ansamblul ei, aceasta referindu-se la un tip de dezvoltare care valorifică avantajele competitive și comparative pe care le deține o comunitate, susține mobilizarea resurselor specifice ale comunității în vederea dezvoltării (Romeo, 2012, p. 3), ținând cont că dezvoltarea este văzută drept un mijloc prin care se obține avantajul competitiv (Suoniemi et al., 2020, apud Ali și Anwar, 2021, p. 1).

Studiul de față are un caracter longitudinal și vizează perioada cuprinsă între anii 2011 și 2022. Având la bază manualul pentru construirea indicilor compoziți dezvoltat de OECD (Nardo et al., 2018), dar și lucrarea „Măsurarea competitivității - un indicator compozit pentru municipalitățile italiene” (Scaccabarozzi et al., 2022), în dezvoltarea indicelui nostru au fost dezvoltate următoarele etape: stabilirea cadrului teoretic referitor la conceptul studiat; identificarea și selectarea datelor care urmează să fie analizate luând în considerare disponibilitatea acestora, cadrul teoretic dezvoltat; identificarea datelor lipsă; analiza multivariată (unde sunt incluse de regulă agregarea și ponderarea datelor); standardizarea datelor (pentru a permite comparare variabilelor); analizarea incertitudinii și sensibilității datelor (estimarea datelor lipsă și standardizarea datelor) (Nardo et al., 2018, pp. 20-21).

Considerăm că avantajul competitiv este un factor generator de competitivitate, acesta cuprinzând resursele, bunurile, serviciile sau factorii sociali și culturali prezenți la nivelul unei comune, care conferă unicitate, plus valoare, și sunt greu de imitat. Indicele a fost realizat pe baza literaturii de specialitate și a inclus 7 dimensiuni (economică, conectivitate, locuire,

demografică, servicii de educație, servicii de sănătate, turistică) care însumează un total de 27 de variabile, urmând ca după aplicarea testului Cronbach Alpha care este un test de consistență internă care indică cât de bine variabilele dintr-o dimensiune măsoară același concept, respectiv cât de omogene și coerente sunt variabilele în cadrul unei dimensiuni, să rămână 25 de variabile valide.

Datele lipsă din variabile au fost imputat cu ajutorul interpolării și extrapolării, pentru a asigura integritatea și acuratețea analizei. În construirea indicilor compoziți, de cele mai multe ori indicatorii incluși nu au aceleași unități de raportare, tocmai de aceea aceștia trebuie normalizați într-o unitate similară pentru a putea emite comparații între aceștia (Freudenberg, 2003, apud Farrugia, 2007, p. 17), dar și pentru a asigura o acuratețe și o coerență a rezultatelor finale. Ținând cont de faptul că variabilele care formează indicele au unități diferite de măsurare, cu toate că au fost transformate în valori relative acolo unde a fost permis, este nevoie ca datele să fie normalizate, respectiv aduse la o unitate de măsură similară, care să se încadreze într-un interval specific, pentru a avea variabile comparabile. Această etapă s-a realizat cu ajutorul Min-Max care a fost calculat pentru fiecare variabilă în parte (OECD, 2008, p. 28; Mazziotta și Pareto, 2017, apud Scaccabarozzi et al., 2022, p. 68). Normalizarea presupune scalarea valorilor fiecărei variabile într-un interval specific, cuprins între 0 și 1. Variabilele au primit ponderi egale, ponderarea egală fiind cea mai frecvent întâlnită în cazul indicilor compoziți, aceștia utilizând variabilele ca având aceeași pondere, deoarece ele formează un indice unde toate au un rol important și egal (Farrugia, 2007, pp. 18-19; OECD, 2008, p. 31; Dobbie și Dail, 2013, p. 272; Scaccarozi et al., 2022, p. 69; Ladner și Keuffer, 2021, p. 214).

Pentru a putea identifica o modalitate de măsurare cât mai robustă a avantajului competitiv, am ales să utilizăm și să dezvoltăm trei tehnici diferite de agregare, care să susțină comparațiile în termeni absoluți între variabilele incluse în indicele nostru, dar și care au mai fost utilizate și în alte studii cu privire la identificarea competitivității la nivelul municipalităților (Scaccabarozzi et al., 2022). Am ales să utilizăm trei metode de agregare, una mai simplă, total compensatorie, liniară (media aritmetică) și două mai complexe, parțial compensatorii, neliniare (media geometrică și AMPI - Adjusted Mazziotta - Pareto Index), acestea fiind folosite împreună și în cadrul altor indici compoziți (Scaccabarozzi et al., 2022, p. 59).

Datorită faptului că am decis să nu atribuim ponderi variabilelor incluse în indice o să realizăm o analiză de influență, deoarece am pornit de la ideea că fiecare variabilă are o

importanță egală în indicele propus de noi, astfel că abordarea unei astfel de analize a fost necesară pentru a putea să evaluăm dacă abordarea noastră este una corectă, și vom putea observa care variabile au cel mai mare impact asupra indicelui nostru. Această analiză este esențială pentru evaluarea și gestionarea modului în care variabilele afectează rezultatele indicelui nostru compozit și contribuie la identificarea anumitor puncte critice sau a anumitor riscuri potențiale care pot exista la nivelul constructului nostru.

În cadrul analizei de influență indicele compozit a fost calculat după excluderea fiecărei dimensiuni și diferențele absolute dintre rezultatul inițial care include toate dimensiunile și noul rezultat cu șase dimensiuni a fost calculat pentru fiecare comună. Am efectuat aceste analize pentru fiecare metodă de agregare utilizată (media aritmetică, media geometrică și AMPI), obținând o serie de grafice de tip boxplot unde sunt prezentate diferențele absolute între rezultate, care reies din excluderea fiecărei dimensiuni pe rând, pentru fiecare dimensiune în parte, pentru fiecare metodă de agregare în parte, pentru toți anii cuprinși în perioada 2011-2022.

Ulterior am vrut să vedem în ce măsură deținerea unei strategii de dezvoltare influențează avantajul competitiv de la nivelul comunelor, în condițiile în care în sectorul public această ipoteză a fost deja confirmată (Ali și Anwar, 2021, p. 7). Mai mult, s-a urmărit și dacă aceste strategii au identificat avantajul competitiv al comunelor. De asemenea, am vrut să vedem dacă apartenența la o structură asociativă a comunelor indică un nivel crescut al avantajului competitiv la nivelul comunelor. Astfel, a fost utilizată comparare de medii și aplicarea testului-t.

Studiul de față analizează spațiul rural din Regiunea Nord-Vest a României, care cuprinde cele 403 comune, din cele 6 județe ale regiunii (Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj).

Limitele cercetării au fost prezentate în această lucrare, mai ales în raport cu disponibilitatea datelor la nivel de comună și a accesului la date.

Capitolul 5

Acest capitol se concentrează pe componenta practică a acestei lucrări. Acesta începe cu o prezentare mai detaliată a regiunii analizate, cu accent pe caracteristicile spațiului rural, pentru a avea o înțelegere cât mai cuprinzătoare asupra teritoriului analizat. Descrierea include o serie de informații esențiale despre caracteristicile socio-demografice ale zonelor rurale din România, precum și ale zonelor rurale de la nivelul județelor din regiunea Nord-Vest. În continuare, sunt

prezentate metodele care au stat la baza dezvoltarea indicelui compozit al avantajului competitiv, fiind inclusă atât analiza descriptivă, cât și analiza de influență care a stat la baza alegerii celei mai potrivite metode de agregare a indicelui, care poate fi ulterior utilizată de către ale comune din România. Capitolul se încheie cu o analiza bivariată, care prin intermediul testelor de comparare a mediilor evidențiază importanța asociativității și a perspectivelor strategice în raport cu avantajul competitiv.

Concluzii și recomandări

Între rural și urban există legături neidentificate, neconștientizate, respectiv neexploatate. Conștientizarea acestor legături poate duce la dezvoltarea de proiecte în comun, care contribuie la creșterea și îmbunătățirea calității vieții locuitorilor. Pentru stabilirea unei cooperări între rural și urban ar trebui să fie luate în considerare principii precum: coordonarea strategică; complementaritate; reciprocitate; abordarea științifică; parteneriate bazate pe corectitudine; asumarea responsabilității urbanului față de rural (și viceversa), dar și afectarea cât mai redusă a funcțiilor spațiului rural (menținerea caracteristicilor care îi conferă caracterul de rural) (Stănică, 2022, p.58). Conectarea rural-urbană poate duce la creșterea competitivității și la îmbunătățirea calității vieții, la o dezvoltare teritorială echilibrată (Stănică, 2022, p. 51).

Indicele conceput de noi a integrat multiple dimensiuni ale dezvoltării (economie, conectivitate, locuire, demografie, educație, sănătate și turism), iar metodologia utilizată în construirea acestuia a urmărit să identifice o măsură robustă în ceea ce privește includerea sau excluderea variabilelor în instrument. Astfel, am normalizat datele și am analizat trei versiuni ale indicatorului compozit prin aplicarea celor trei tehnici de agregare (media aritmetică, geometrică și AMPI), metode care au fost aplicate și comparate între ele (având în considerare totuși faptul că media aritmetică este o metodă compensatorie, iar celelalte parțial compensatorii sau deloc compensatorii), iar AMPI, cea din urmă metodă de agregare s-a dovedit a fi mai robustă și fiabilă metodă care poate fi utilizată pentru măsurarea avantajului competitiv la nivelul comunelor, deoarece oferă o capacitate superioară de gestionare a variabilității și a influențelor externe. Crearea și utilizarea acestui indice compozit are și o contribuție semnificativă asupra înțelegerii factorilor determinanți ai dezvoltării la nivel local. Considerăm că acest instrument oferă autorităților publice locale și a altor actori interesați, o perspectivă cât mai clară asupra comunelor din punct de vedere al punctelor forte, al oportunităților, al vulnerabilității comunelor,

toate acestea facilitând alocarea de resurse în mod strategic pentru valorificarea avantajelor competitive. Mai mult, acest indice poate fi considerat un instrument esențial pentru monitorizarea și evaluarea continuă a avantajului competitiv al comunelor.

Considerăm că am dezvoltat un instrument robust și util, care poate fi utilizat de administrațiile publice locale, în vederea dezvoltării comunelor. Acest indice compozit permite identificarea avantajelor competitive la nivelul comunelor într-o manieră riguroasă și fundamentată, susținând chiar emiterea unor recomandări valoroase autorităților publice locale pentru viitor. Mai mult, considerăm că am reușit să contribuim la literatura de specialitate prin clarificarea distincției dintre conceptul de competitivitate și avantaj competitiv, această diferențiere aducând un aport semnificativ în domeniul cercetării, evidențiind complexitatea și importanța diversificată a avantajului competitiv, dincolo de aspectele strict economice. Considerăm că prin elaborarea acestui indice am reușit să răspundem la primele trei obiective de cercetare propuse în această lucrare, deoarece am dezvoltat un indice compozit care permite identificarea avantajului competitiv la nivelul comunelor din România, am identificat cea mai simplă metodă agregare și de dezvoltare a unui indice compozit care permite comparații în timp și clasificări ale comunelor în funcție de nivelul de avantaj competitiv, iar în final am identificat relevanța dimensiunilor avantajului competitiv în instrumentul elaborat. Instrumentul propus de noi poate fi ajustat și extins pentru a oferi o înțelegere cât mai aprofundată a dinamicii locale, pe măsură ce noi informații și date despre comune sunt disponibile.

Ultimele două obiective, care fac referire la impactul perspectivei strategice și a apartenenței la structuri asociative asupra performanței comunelor în ceea ce privește avantajului competitiv au fost îndeplinite prin utilizarea comparațiilor de medii. Acestea au evidențiat importanța unei abordări strategice și colaborative la nivelul comunelor, abordarea strategică dovedindu-se a fi un element esențial pentru asigurarea sustenabilității și creșterii competitivității, iar implicarea în structuri asociative a indicat o influență pozitivă asupra consolidării avantajului competitiv.

În ultimii ani, prezența avantajului competitiv la nivelul mediului public a devenit din ce în ce mai importantă, deoarece permite administrațiilor publice accesul la recomandări concrete pentru a-și îmbunătăți activitatea cu accent pe susținerea și consolidarea avantajului competitiv. Mai mult, pentru a-și putea prezenta detaliat avantajele competitive de la nivel local, administrațiile publice pot crea platforme online accesibile publicului, o inițiativă de acest fel

putând facilita dezvoltarea comunelor, oferind investitorilor și persoanelor interesate acces rapid la informații despre oportunitățile locale, care poate altfel nu ar fi fost remarcate (Bowen Jr., 2012, p. 410). O alternativă la aceste platforme online o reprezintă strategiile locale dedicate investitorilor, care evidențiază avantajele competitive ale comunei sau potențialele avantaje competitive. Un astfel de document strategic permite investitorilor să aibă o înțelegere aprofundată asupra resurselor și oportunităților disponibile la nivel local, facilitând evaluarea compatibilității loc cu specificul comunei și sprijinind astfel procesul de luare a deciziilor în ceea ce privește potențialele investiții și colaborări.

Considerăm că odată conștientizate avantajele competitive de la nivelul comunelor (în urma aplicării indicelui compozit), autoritățile publice locale trebuie să pună accent pe documentele strategice de la nivel local, urmând ca mai apoi să se axeze foarte mult pe vizibilitatea comunei și a acestor documente strategice, care după cum am văzut au un rol determinant asupra dezvoltării și performanței comunelor.

Acest indice care identifică prezența avantajului competitiv la nivelul comunelor ar trebui actualizat în fiecare an, raportându-ne la noi date disponibile, la tot ce se întâmplă în jurul nostru, pentru a putea surprinde elementelor noi care apar în societate și care influențează prezența avantajului competitiv. Mai mult, după mai multe testări pot fi identificate alte variabile necesare care trebuie luate în considerare și se poate decide eliminarea unor variabile care nu mai constituie surse de avantaj competitiv. În urma alegerii metodei de agregare AMPI, am putut identifica și situația avantajului competitiv la nivelul comunelor (Anexa 4). În medie, pentru perioada analizată (2011-2022), comunele care au cel mai crescut avantaj competitiv sunt: Fărcașa (Maramureș), Tinca (Bihor), Prundu-Bârgăului (Bistrița-Năsăud), Ileana (Sălaj), Florești (Cluj), Șuncuiuș (Bihor), Rus și Crasna (Sălaj), Ariniș (Maramureș) și Nușfalău (Sălaj). Comunele cu cel mai scăzut nivel de avantaj competitiv, conform AMPI, pentru perioada 2011-2022, în urma calculării mediei pentru această perioadă, sunt: Girișu de Criș și Toboliu (Bihor), Aiton (Cluj), Agriș, Lazuri și Viile Satu Mare (Satu Mare), Cetariu și Sânicolau Român (Bihor), Iara (Cluj) și Socond (Satu Mare).

Considerăm că analizele noastre subliniază importanța unei abordări integrate și multi-dimensionale pentru a înțelege cât mai bine avantajul competitiv al comunelor, dar și pentru a-l dezvolta, accentuând astfel rolul esențial al resurselor locale, al inovării, dar și al politicilor publice, care contribuie la formarea unui mediu economic sustenabil și prosper.

Pe baza informațiilor din această lucrare considerăm administrațiile publice locale trebuie să pună un accent crescut pe perspectiva strategică și să se axeze pe elaborarea strategiilor de dezvoltare locală care să aibă în componența lor identificarea și valorificarea avantajelor competitive ale comunei. Aceste strategii pot fi fundamentate pe rezultatele oferite de instrumentul creat de noi, deoarece oferă o abordare personalizată și adaptată la profilul fiecărei comune.

De asemenea, este esențială dezvoltarea unor structuri formale sau informale de cooperare între comune, pentru a putea împărtăși expertiza acestora, dar și pentru a colabora în dezvoltarea de proiecte comune care să valorifice avantajele competitive în afara limitelor administrative (de exemplu clustere sau alte structuri asociative).

Mai mult, administrațiile publice locale trebuie să aibă în vedere investițiile în infrastructura de bază, pentru a crea premisele unei dezvoltări economice, prin atragerea de investitori, dar și prin stimularea mediului economic local prin oferirea de servicii de bază necesare în dezvoltare. De asemenea, acestea trebuie să încurajeze antreprenorialul local prin diferite politici publice precum scutiri de taxe, acces facil la finanțare, oferirea de programe profesionale etc., încurajând astfel o dezvoltare pe termen lung.

Concluzionând, putem spune că informațiile oferite de noi pot fi utilizate de administrațiile publice locale, pentru a le ghida deciziile, pentru a ajuta la adaptarea politicilor și deciziilor la nivel local în concordanță cu nevoile reale ale comunității, toate acestea contribuind în mod direct la maximizarea avantajelor competitive ale comunelor, în vederea unei dezvoltări locale echilibrate.

Contribuții și studii viitoare

Elementul de noutate pe care îl aduce această lucrare constă în faptul că furnizează un instrument nou creat și testat, raportat la profilul comunelor, care permite identificarea avantajului competitiv, făcând clar distincția între acesta și competitivitate, ținând cont de faptul că majoritatea studiilor pun accent pe competitivitate sau pe avantajul competitiv în diferite domenii (turism, cultură, economie), instrumentul creat coroborând date din diverse domenii de activitate.

Mai mult, contribuția pe care o are această lucrare are un impact și asupra literaturii de specialitate din domeniul dezvoltării locale, deoarece identificarea avantajului competitiv diferențiat de competitivitate este necesară a fi studiată și testată, și foarte puține studii dezvoltă

acest subiect. Mai mult, la nivelul României este identificată o lacună în literatura de specialitate cu privire la tematica abordată în această lucrare, fapt ce indică din nou o necesitate de dezvoltare și o nevoie care trebuie îndeplinită.

De asemenea, acest instrument și aplicarea lui sunt inovative, în condițiile în care acestea nu au fost testate și măsurate împreună, noi venind cu un element de noutate prin încercarea de a crea un instrument cât mai apropiat de realitate, de profilul comunelor, dar mai ales având la bază date și indicatori puse la dispoziție în mod public, astfel bazându-ne pe ideea că acest instrument va fi replicat de toate comunele pentru a-și identifica avantajele competitive sau nivelul de avantaj competitiv, urmând ca mai apoi să se dezvolte pe baza acestora.

Am încercat ca prin metodologia propusă să putem identifica avantajul competitiv sau potențialele avantaje competitive de la nivelul comunelor rurale, având la bază teoriile deja existente, care au o de regulă o aplicabilitate mai mare la nivele mai înalte (municipii, județe, regiuni) sau în domeniul privat.

Această lucrare poate contribui la o înțelegere cât mai aprofundată a dinamicilor economice de la nivelul comunelor din România, oferind un instrument care poate fi utilizat nu doar pentru dezvoltarea locală, cât și pentru dezvoltarea județeană și regională. Considerăm că un studiu viitor poate viza identificare evenimentelor tradiționale de la nivelul comunelor care se desfășoară pe teritoriul acestora, deoarece evenimentele de acest tip susțin economia locală prin atragerea de participanți, și promovarea comunei la un nivel mai înalt și de cele mai multe ori indică un avantaj competitiv la nivel local.

Alte studii viitoare legate de avantajul competitiv pot viza includerea mai multor dimensiuni și dezvoltarea celor existente deja în cadrul indicelui. Ar fi necesară dezvoltarea dimensiunii de mediu, unde să includem informații cu privire la pericolele ce țin de mediu (alunecări de sol, inundații, risc seismic, precipitații), cu privire la fondul funciar existent la nivel de comună pe categorii de folosință. Dimensiunea legată de conectivitate ar putea fi dezvoltată pe baza de izocrone în ceea ce privește transportul aerian, feroviar și cel auto.

În viitor, în dezvoltarea indicelui compozit de avantaj competitiv, pot fi incluse și produsele montane, care sunt prezente în comunele încadrate în zona montană. Totuși, trebuie să avem în vedere faptul că nu toate comunele fac parte din zona montană, existând astfel limitări cu privire la această variabilă. Produsele montane și comunele incluse în zona montană, funcționează în baza unei legi care a intrat în vigoare în anul 2018.

Un alt indicator care ar putea fi inclus în indicele compozit pentru avantajul competitiv îl reprezintă produsele tradiționale omologate. Acestea sunt incluse într-un registru național și funcționează pe baza ordinului 724 din 2013, privind atestarea produselor tradiționale. Am decis excluderea lor din indicele nostru, deoarece acestea au apărut începând cu anul 2020 și ar fi afectat și rezultatele analizei noastre longitudinale.

Regiunea Nord-Vest include comune care se află la granița cu alte țări. O variabilă care include acest aspect, ar fi foarte relevantă, deoarece a face parte dintr-o zonă transfrontalieră poate aduce o serie de beneficii precum dezvoltarea de parteneriate cu localități din țările învecinate. Am decis să excludem din indicele nostru această variabilă, deoarece am fi dezavantajat celelalte zone, însă în funcție de poziția geografică comunele ar putea avea în vedere și acest indicator.

Un alt aspect care merită studiat, face referire la dezvoltarea unui studiu comparativ între comunele nou înființate și cele unde acestea au fost localități componente, pentru a putea identifica rolul pe care acestea le-au avut înainte să devină comune de sine stătătoare, dar și pentru a identifica impactul pe care l-a avut acest proces de înființare de noi comune asupra tuturor localităților componente.

Dimensiunea educațională ar putea include și informații legate de nivelul de studii al locuitorilor, deoarece un nivel crescut de instrucție școlară la nivel rural poate să contribuie în mod direct la un nivel crescut de avantaj competitiv, deoarece acesta poate susține dezvoltarea productivității și inovației, atragerea de investiții, dezvoltarea economică, dezvoltarea locală, dezvoltarea comunitară. Considerăm că nivelul de studii poate fi un factor cheie în determinarea avantajului competitiv la nivelul comunelor, influențând prin acțiune sale procesele de dezvoltare.

Bibliografie:

- 1) Aiginger, K., Firgo, M., (2017), Regional competitiveness: connecting an old concept with new goals, Chapters, în: Robert Huggins și Piers Thompson (ed.), *Handbook of Regions and Competitiveness*, chapter 7, pp: 155-191, Edward Elgar Publishing;
- 2) Algieri, B., Aquino, A., Succurro, M., (2018), International competitive advantages in tourism: An eclectic view, *Tourism Management Perspectives*, Vol. 25, pp: 41-52, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tmp.2017.11.003>;

- 3) Ali, J.B., Anwar, G., (2021), Business strategy: the influence of strategic competitiveness on competitive advantage, *International Journal of Electrical, Electronics and Computers*, Vol. 6, Issue: 2, DOI:10.22161/eec.62.1;
- 4) Barbe, F.G., Triay, M.G., Haufe, C. (2016), The competitiveness of the Uruguayan rural tourism sector and its potential to attract German tourists, *Competitiveness Review: An International Business Journal*, Vol. 26 Issue 2; pp: 166-187, DOI: <http://dx.doi.org/10.1108/CR-06-2015-0050>;
- 5) Barney, B.J., (1991), Firm resources and sustained competitive advantage, *Journal of Management*, Vol.1, nr. 1, pp: 99–120; DOI: <https://doi.org/10.1177/014920639101700108>;
- 6) Benzaquen, J., del Carpio, L.A., Zegarra, L.A., Valdivia, C.A., (2010), A competitiveness index for the regions of a country, *Cepal Review*, pp: 67-84; DOI: DOI:10.18356/7781698b-en;
- 7) Bristow, G., (2010), Critical reflections on regional competitiveness: theory, policy and practice, Routledge;
- 8) Burcea, M., (2012), A multiregional analysis of the entrepreneurship in Romania`s rural area in the context of european funding opportunities,, în Revista Economică, Journal of economic-financial theory and practice, nr. 4-5, 63, pp:155-171 Sibiu;
- 9) Charles, V., Zegarra, L.F., (2014), Measuring regional competitiveness through Data Envelopment Analysis: A Peruvian case, *Expert Systems with Applications*, vol. 41, Issue: 11, pp: 5371–5381, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2014.03.003>;
- 10) Comisia Europeană, Planul strategic PAC al României, pe scurt, Fișă informativă, 24 aprilie, 2023, online la adresa: [https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/romania_ro#:~:text=23%20%25%20din%20for%C8%9Ba%20de%20munc%C4%83,angajate%20%C3%AEn%20agricultur%C4%83%20din%20UE.&text=Rom%C3%A2nia%20este%2C%20de%20asemenea%2C%20una,ani%20\(44%2C3%20%25\)](https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/romania_ro#:~:text=23%20%25%20din%20for%C8%9Ba%20de%20munc%C4%83,angajate%20%C3%AEn%20agricultur%C4%83%20din%20UE.&text=Rom%C3%A2nia%20este%2C%20de%20asemenea%2C%20una,ani%20(44%2C3%20%25)), accesat la data de 6 decembrie 2023;
- 11) Crouch, G.I., Ritchie, J.R., (1999), Tourism, Competitiveness, and Societal Prosperity, *Journal of Business Research*, Vol. 44, Issue 3, pp: 137–152, DOI: [https://doi.org/10.1016/S0148-2963\(97\)00196-3](https://doi.org/10.1016/S0148-2963(97)00196-3);
- 12) Czaplicka-Kolarz, K., Kruczek, M., Markowska, M., (2020), Assessment model of region`s competitive advantage based on statistical data and indicators analyses, *Scientific Papers of*

Silesian University of Technology, Organization and Management, nr. 145, pp: 57-70, DOI: <http://dx.doi.org/10.29119/1641-3466.2020.145.4>;

- 13) Deas, I., Giordano, B., (2001), Conceptualising and Measuring Urban Competitiveness in Major English Cities: An Exploratory Approach, 2011, Vol. 33, Issue: 8, pp: 1411-1429, DOI:10.1068/a33142;
- 14) Dijkstra, L., Papadimitriou, E., Cabeza Martinez, B., de Dominicis, L., Kovacic, M., (2023), *EU Regional Competitiveness Index 2.0*, Joint Research Centre of the European Commission, edition Revised, May 2023, Luxembourg: Publications Office of the European Union;
- 15) Dobbie, M. J., și Dail, D., (2013), Robustness and sensitivity of weighting and aggregation in constructing composite indices, *Ecological Indicators*, Vol. 29, pp: 270–277, DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.ecolind.2012.12.025>;
- 16) Farrugia, N., (2007), Conceptual Issues in constructing Composite Indices, Occasional Papers on Islands and Small States, *Island and Small State Institute*, pp: 1-40, online la adresa: https://www.um.edu.mt/library/oar/bitstream/123456789/40235/1/Conceptual_issues_in_constructing_composite_indices.pdf;
- 17) Guvernul Național din Filipine, Cities and Municipalities Competitiveness Index, 2023, <https://cmci.dti.gov.ph/data-portal.php>;
- 18) Huggins, R., Clifton, N., (2011), Competitiveness, creativity, and place-based development, *Environment and Planning A*, vol.43, pp:1341-1362, DOI:10.1068/a43559;
- 19) International Institute for Management Development - IMD World Competitiveness Booklet, 2022, ISBN-13 978-2-940485-52-9; ISSN 1026-2628, online la adresa: <https://imd.cld.bz/IMD-World-Competitiveness-Booklet-2022>
- 20) Jiang, Y., Shen, J., (2010), Measuring the urban competitiveness of Chinese cities in 2000, *Cities*, 27, pp: 307-314, DOI:10.1016/j.cities.2010.02.004;
- 21) Ladner, A., Keuffer, N., (2021) Creating an index of local autonomy – theoretical, conceptual, and empirical issues, *Regional and Federal Studies*, Vol. 31, Issue: 2, pp: 209-234, DOI: 10.1080/13597566.2018.1464443;
- 22) Lall, S., (2001), Competitiveness Indices and Developing Countries: An Economic evaluation of the Global Competitiveness Report, *World Development*, Vol. 29, No. 9, pp. 1501-1525; DOI: [https://doi.org/10.1016/S0305-750X\(01\)00051-1](https://doi.org/10.1016/S0305-750X(01)00051-1);

- 23) Lynch, R., (2009), *Strategic Management*, Pearson Education;
- 24) Ma, H., (1999), Constellation of competitive advantage: component and dynamics, *Management Decision*, Vol. 37/4, pp: 348-356, MCB University Press; DOI:10.1108/00251749910269393;
- 25) Mahon, M., McGrath, B., Ó Laoire, L., Collins, P., (2018), Artists as workers in the rural; precarious livelihoods, sustaining rural futures, *Journal of Rural Studies*, Volume 63, pp: 271-279, DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2018.04.001>;
- 26) Malecki, E., (2004), Jockeying for position: what it means and why it matters to regional development policy when places compete, *Regional studies*, Taylor & Francis Group, Vol 38, Issue 9, pp: 1101-1120; DOI: <https://doi.org/10.1080/0034340042000292665>;
- 27) Markey, S., Halseth, G., și Manson, D., (2006), The Struggle to Compete: From comparative to competitive advantage in Northern British Columbia, *International Planning Studies*, Vol. 11, Issue: 1, pp:19-39; DOI: 10.1080/13563470600935016;
- 28) Mcgranahan, D., Wojan, T., (2007), Recasting the creative class to examine growth processes in rural and urban counties, *Regional Studies*, Vol. 41:2, pp: 197-216, DOI: 10.1080/00343400600928285;
- 29) Nardo M, Saisana M, Saltelli A, Tarantola S, Hoffmann A, Giovannini E., (2018), *Handbook on Constructing Composite Indicators: Methodology and User Guide*, Paris (France): OECD publishing;
- 30) O'Shannassy, T., (2008), Sustainable competitive advantage or temporary competitive advantage. Improving understanding of an important strategy construct, *Journal of Strategy and Management*, Vol. 1 No. 2, pp: 168-180, DOI 10.1108/1755425081092635;
- 31) OECD, (2006), The new rural paradigm: Policies and Governance, OECD Rural Policy Reviews, online: https://read.oecd-ilibrary.org/governance/the-new-rural-paradigm_9789264023918-en#page7;
- 32) Olaru, I.G., și Stănică, V.I, (2021), Strategiile de dezvoltare locală — aspecte teoretice, pp: 242-252, în: *Evoluții și tendințe în studiul administrației publice din România Viziunea tinerilor cercetători*, Editori: Baba, C.O; Hințea, C.E; Neamțu, B.; Accent, 2021, ISBN 978-606-561-223-5;
- 33) Ordinul nr. 724, (2013), privind atestarea produselor tradiționale, publicat în Monitorul Oficial, nr. 688 din 11 noiembrie 2013;

- 34) Podobnik, B., Horvatic, D., Y. Kenett, D., Stanley, H. E., (2012), The competitiveness versus the wealth of a country, *Scientific reports*, Vol. 2, Nr: 678, pp: 1-7; DOI: 10.1038/srep00678;
- 35) Porter, M. E., (1990), The Competitive Advantage of Nations, *Harvard Business Review*, pp: 73-91; <https://hbr.org/1990/03/the-competitive-advantage-of-nations>;
- 36) Porter, M. E., (1998), Clusters and the new economics of competition, 1998, *Harvard Business Review*, Vol. 76, Issue: 6, pp: 77-90;
- 37) Porter, M. E., (2000), Location, Competition, and Economic Development: Local Clusters in a Global Economy, *Economic Development Quarterly*, Vol. 14 No. 1, pp: 15-34, DOI: <https://doi.org/10.1177/089124240001400105>;
- 38) Romeo, G. L., (2012), *Decentralizing for Development: The developmental potential of local autonomy and the limits of politics-driven decentralization reforms*, ICLD, Sweden;
- 39) Scaccabarozzi, A., Mazziotta, M., Bianchi, A., (2022), Measuring Competitiveness: A Composite Indicator for Italian Municipalities, *Social Indicators Research*, Vol. 173, pp: 53–82, DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-022-02990-x>;
- 40) Scaccabarozzi, A., Mazziotta, M., Bianchi, A., (2022), Measuring Competitiveness: A Composite Indicator for Italian Municipalities, *Social Indicators Research*, Vol. 173, pp: 53–82, DOI: <https://doi.org/10.1007/s11205-022-02990-x>;
- 41) Shucksmith, M., (2012), Future Directions in Rural Development, *CarnegieUK Trust*;
- 42) Sigalas, C., Economou, V. P., (2013), Revisiting the concept of competitive advantage. Problems and fallacies arising from its conceptualization, *Journal of Strategy and Management*, vol. 6, nr. 1, pp: 61-80, DOI: 10.1108/17554251311296567;
- 43) Stănică, V.I., Rural–urban hub Cluj. Proiectul pilot de conectare rural–urban în zona metropolitană Cluj-Napoca, *Revista Transilvană de Științe Administrative* 2(51) / 2022, pp. 50–64;
- 44) Tandir, N., Konakli, Z., Bajramovic, S., (2016), Supporting the Theory on the Potentials of Immobile Resources for Creating Competitive Advantages in Rural Areas, *International Journal of Academic Research in Economics and Management Sciences*, Vol. 5, No. 4, pp: 62-78; DOI: 10.6007/IJAREMS/v5-i4/2320;
- 45) Thompson, A.A., Peteraf, M.A., Gamble, J.E., Strickland III, A.J., (2018), *Crafting and Executing Strategy The quest for competitive advantage: concepts and cases twenty-first edition*, McGraw-Hill Education;

- 46) Thompson, N., Ward, N., (2005), Rural areas and regional competitiveness; Centre for rural economy research report, Local Government Rural Network;
- 47) Vuković, D., Wei, L., (2010), Regional competitiveness: the case of Western China, *Journal of the geographical, Institute "Jovan Cvijić" Sasa*, Vol. 60 No. 1, pp: 107-124, DOI:10.2298/IJGI1001107V;